

GALLERIA OSKARI JAUHAINEN
OPETTAJAN MATERIAALI VIERRAILUN TUEKSI

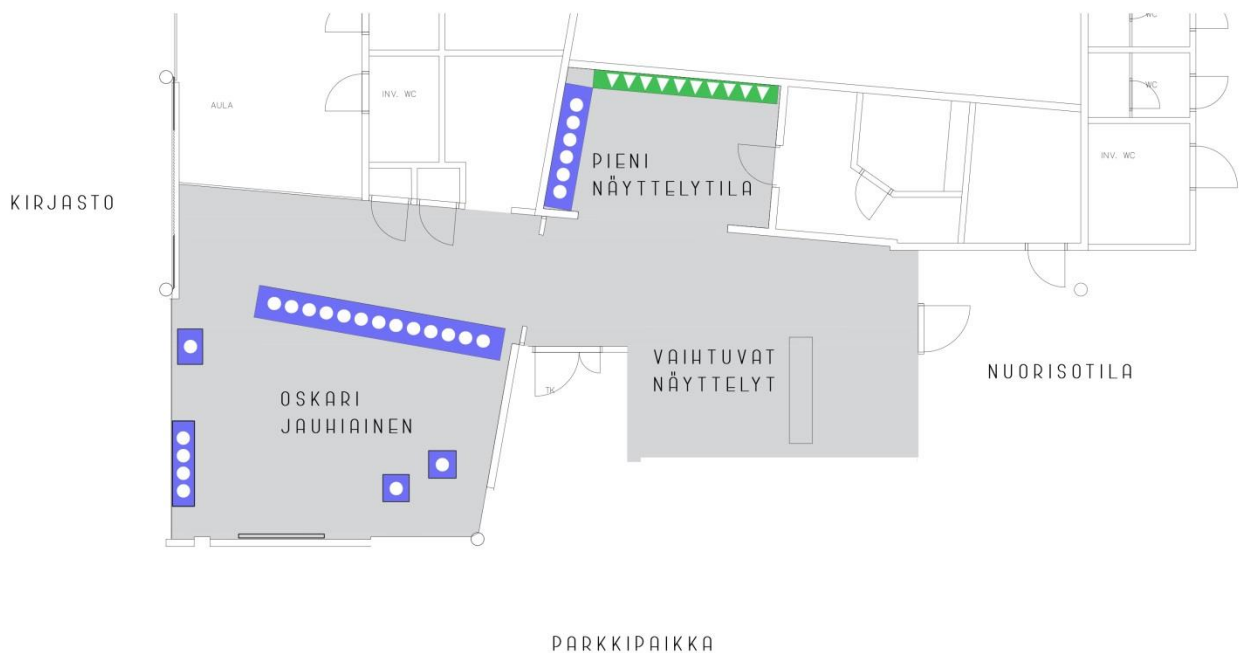
Hyvä opettaja!

Sinulla on mahdollisuus tämän materiaalin avulla tutustua Galleria Oskari Jauhiaisen teoksiin yhdessä luokkasi kanssa. Materiaali soveltuu parhaiten alaluokille, mutta voit käyttää sitä mukailleen myös vanhemmille oppilaille. Perehdy aineistoon huolella ennen vierailuanne. Voitte halutessanne vierailla galleriassa kaksi kertaa, joista ensimmäisellä kerralla kannattaa perehtyä Oskari Jauhiaiseen toimintakorttien ja tehtävämonisteen avulla ja toisella Anja Juurikkalaan 2-puoleisen tehtävämonisteen avulla.

Tehtävämonisteet on tarkoitettu oppilaiden itsenäisen pohdinnan avuksi, mutta niitä voi tutkia myös ryhmissä ja niihin löytyy opettajaa varten oikeat vastaukset. Materiaalit toiminnallisia osioita varten voit lainata vierailunne ajaksi kirjaston infopisteestä. Ammattikorttipussukoita on 6 kappaletta, joten voit määrittää ryhmäkoon luokkasi koosta riippuen. Ohjeista löytyy myös keino ja välineet oppilaiden ryhmiin jakamiseen. Lisäksi ohjeista löytyy ehdotuksia, kuinka aiheita voisi jatkotyöstää oppilaiden kanssa koululla.

Alla olevasta pohjakuvasta näet alueet, joilta tehtävämonisteisiin liittyvät taideteokset on löydettävissä. Muistathan tulostaa monisteet mukaasi koululla!

- = OSKARI JAUHIAISEN VEISTOKSIA
- = ANJA JUURIKKALAN KERAMIKKAA

TAUSTATIETOA TAITEILIJOISTA OPETTAJALLE

Perustietoa Oskari Jauhiaisesta ja Anja Juurikkalasta

Kuvanveistäjä, akateemikko ja professori **Oskari Jauhaisen** (1913–1990) elämäntyö on merkittävä osa suomalaista sodanjälkeistä kuvanveistotaidetta. Ympäri Suomea sijoittuvat julkiset monumentaaliveistokset muodostavat keskeisen osan Jauhaisen tuotannosta. Jauhainen toteutti sankarivainajien hautamuistomerkkejä sekä merkkihenkilöitä ja tavallisia kansanihmiä kuvaavia veistoksia. Lisäksi Jauhaisen tuotantoon kuuluu muotokuvia ja mitalitaidetta.

Kiimingin Huttukylässä syntynyt taiteellisesti lahjakas poika onnistui vaatimattomasta kotitaustastaan huolimatta ponnistamaan suomalaisen kuvanveistotaiteen huipulle. Hänen tunnetuin teoksensa on Turussa Turun tuomiokirkon eteläseinustalla sijaitseva *Mikael Agricola* -veistos (1947–1952). Oskari Jauhiaista pidetään erityisesti klassisen veistotaiteen perinteen jatkajana, mutta hän teki myös abstraktin muodon kokeiluja.

Anja Juurikkala (s. 1923) on Heinolasta kotoisin oleva keramiikkataiteilija ja kuvanveistäjä. Juurikkala valmistui Taideteollisesta keskuskoulusta 1946, jonka jälkeen hän työskenteli keramiikkataiteilijana Oy Arabia Ab:lla vuoteen 1960 saakka. Juurikkala opiskeli myös Oskari Jauhaisen yksityisoppilana Suomen taideakatemiassa kuvanveistolinjalla 1960-luvun alussa ja viimeisteli Oskari Jauhiaiselta kesken jääneen Kiimingin Haravatyttö -patsaan. Keskeisen osan hänen kuvanveistotuotannostaan muodostavat muotokuvat, eläinaiheet, monumentaaliveistokset sekä mitalit.

Arabian tuotannossa Juurikkalan erikoisuuksia ovat pienet eläin-, lappilais- ja kansanomaista elämää kuvaavat figuurit. Hän suunnitteli Arabian tuotantoon myös lukuisia astiastokoristeita, joista tunnetuimpia ovat meriaiheet käsinmaalatut Aquarium ja Krabba (Crayfish), puhalluskoriste Heluna ja kuparikoriste Runo.

OPETTAJAN JOHDOLLA TEHTÄVIÄ TÖITÄ OPPILAILLE

Galleria Oskari Jauhiainen

1. Paperintekijöistä ahtaajiin - vanhan ajan ammatteja

Tähän tehtävään tarvitset korttipussit (max. 6kpl) ja kolikkopussin, jotka saat kirjaston infopisteestä.

Ryhmiiin jakaminen: kolikkopussissa on 5 x 6 (yhteensä enintään 30 oppilaalle) erilaista veistospäätä kolikkomuodossa. Niiden avulla voit suorittaa 2-5 hengen ryhmiin jaon. Poista ennen ryhmäjako ylimääräiset kolikot pussista, josta jokainen oppilas vuorollaan nostaa yhden. Samanlaisen kolikon nostaneet muodostavat ryhmän. Ryhmä voi aluksi etsiä löytykö kyseinen veistos näyttelystä.

Ammattien käsittely ryhmissä:

Korttipusseissa (6 samansisältöistä) on kolmenlaisia kortteja:

- 1) kuvakortteja Oskari Jauhiaisen julkisista veistoksista (sininen reunus)
- 2) kortteja, joissa on veistoksen nimi ja sijainti (punainen reunus)
- 3) kortteja, joissa on kuvaus kyseisen työn tehtävistä (vihreä reunus)

Kukin ryhmä muodostaa kolmen kortin ryhmiä, joissa kuva yhdistetään oikeaan teosnimeen ja ammatin kuvaukseen. Jokaisessa yhdistelyssä tulee siis olla yksi kortti kutakin väriä. Kun ryhmät ovat valmiita, tarkistakaa yhdessä oikeat ratkaisut. (Löytyvät oheisesta monisteesta.)

Pohtikaa yhdessä, onko vielä olemassa tällaisia töitä tai ammatteja? Minkä vuoksi jokin ammatti on "kadonnut"? Tarvittaisiinko kyseistä ammattia vielä? Voitte myös pohtia, mistä ammasteista nykyään voisi tehdä patsaita, ja minkälaisia työvälineitä niissä näkyisi? (Esim. sihtööri ja tietokone, lääkäri ja stetoskooppi, automekaanikko ja auto ym.)

Voitte jatkaa työskentelyä koululla luoden kuvituksia tai patsaita nykyajan ammasteista ja kirjoittamalla niihin myös ammattikuvauksen. Voitte myös haastatella isovanhempia tai tehdä yhteistyötä läheisen vanhainkodin kanssa, jossa asukkaat saavat kertoa vanhoista ammasteistaan ja oppilaat kirjoittavat niistä kuvauksia sekä kuvittavat tai tekevät veistoksen.

2. Keramiikkareliefi (koulussa toteutettava)

Vierailtuanne Anja Juurikkalan näyttelyssä ja tehtyänne tehtävämonisteen voitte jatkaa sen pohjalta työskentelyä koululla. Oppilaat voivat muotoilla savesta joko WC-kyltin, jonka suunnitelmaa on tehty jo galleriassa, tai kalareliefin. Kalan voi kukin itse valita kirjoja ja nettiä apuna käyttäen ja tyyliellillä oman taiteellisen versionsa kalasta (vrt. Juurikkalan kalat ja aidot kalat).

Muistakaa tehdä reliefiin reikä ripustusta varten ja nimetä se kääntöpuolelle ennen polttoa. Huomioikaa myös, että kalareliefi voi olla suurempi kuin WC-kyltti.

KOLIKKOPUSSI RYHMIIN JAKAMISTA VARTEN

Kolikkopussissa on 6 erilaista kolikkoa, jokaista kuva-aihetta on 5 kappaletta, mikä mahdollistaa enintään 30 hengen ryhmän kanssa työskentelyn. Ota pussista ennen ryhmäjakoa ylimääräiset kolikot syrjään.

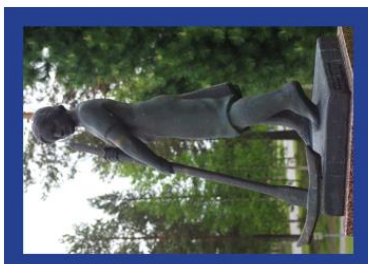
AMMATTIKORTTIEN OIKEAT VASTAUKSET

Ahtaaja työskentelee satamassa purkaen ja lastaten laivoja ja proomuja. Laivoja lastataan paljon esimerkiksi puutavaralla. Ennen vanhaan työ tehtiin itse, mutta nykyisin laivoja lastataan koneiden ja nostureiden avulla.

Ahtaajat

1966, Kotka

Ennen vanhaan heinätoivissa tarvittiin monenlaisia työvälineitä. Eräs niistä on heinäharava, joka olikin tärkeä heinäkorjuuväline. Heinäharavalla kerättiin heinää heinäpellonilta. Heinätöihin osallistui koko perhe.

Haravatyttö

1990–1991, Kiiminki

Nahkuri on nahankäsittelyn perinteinen käsityöammatti, jossa nyljetty raakanahka käsitellään ja tehdään valmiiksi käyttöä varten. Valmiista nahasta voidaan tehdä esimerkiksi kenkiä. Työvälineenä nahkuri käytti muun muassa räkkirautaa. Räkkirauta oli kaarevateräinen työkalu, jolla puhdistettiin nahan sisäpintaa rasvajätteistä.

*Nahkuri ammattikunnan
muistomerkki*

1958, Hämeenlinna

Niittäjä työskenteli heinäpellonilla. Työvälineenä oli pitkäteräinen viikate. Viikatteella katkottiin ja kaadettiin heinää heinäpellonilla. Väliällä viikatetta piti teroittaa, jotta se pysyi terävänä. Viikatteen teroittinkivi on nimeltään liippa. Viikatteen teroittamista kutsutaan liippaukseksi.

Niittäjä

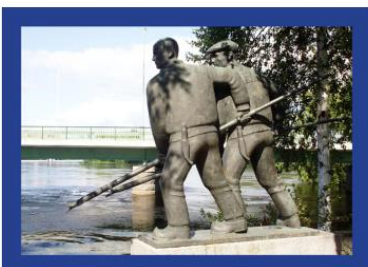
1977, Liminka

Paperintekijä tekee paperia. Ennen paperia valmistettiin itse käsinpainokoneen ääressä, ja työhön saattoi osallistua monta ihmistä yhtä aikaa. Paperinteko oli sotkuista puuhaa. Nykyisin paperia tehdään tehtaissa isoilla paperikoneilla.

Paperintekijät

1968, Tervakoski

Puun uitto on tapa kuljettaa puutavaraa esimerkiksi jokia pitkin. Tukinuittajat työskentelivät jokien varsilla, jossa ohjasivat puutukkeja estäen niiden ruuhkautumista virrassa. Tukinuittajien työvälineen nimi oli keksi. Keksi oli pitkä työväline, jonka pitkän varren päähän on kiinnitetty haarakas teräspiikki.

Ruuhkanpurkajat

1964, Joensuu

Galleria Oskari Jauhiainen – lisätietoa teoksista

Seinävitriini:

Oskari teki nuorena paljon eläinaiheisia puuveistoksia. *Muurahaispesää kaivava karhu* on samanaiheinen puuveistos, jolla aloitteleva taiteilija menestyi vuotta aikaisemmin Oulun maatalousnäyttelyssä. Oskari oli teoksestaan ylpeä, ja päätti viedä sen näytteille Oulun maatalousnäyttelyyn Kiimingistä saakka kävelleen. Karhuveistos voitti 2. palkinnon taitokäsitöiden luokassa. Lisäksi Oulun vaikutusvaltaisiin kauppiaisiin lukeutunut S. A. Loukkola osti veistoksen 50 markalla. Tämä summa oli 20 markan palkkiosummaan lisättynä kuin lottovoitto Oskarille. Hän alkoi saada vihdoinkin nimeä, ja alkoi tehdä tilauksesta eläinaiheisia puuveistoksia tilaajien toiveiden mukaan. 1930-luvun alussa Oulussa alkoi olla jo paljon Oskari Jauhiaisen taiteen ostajia ja taiteilijan tukijoita.

Juho Vesainen, 1932, puu

Juho (Pekka) Vesainen (n. 1540–1627) oli Ylikiimingissä asunut pitkän vihan aikainen sotapäällikkö.

Lohet, 1936, puu

Lohiaiheinen tuhkakuppi, keskellä avattava osa tulitikkuaskia varten.

Kettuja, 1936, puu

Kettuaiheinen puuastia.

Kärpät (luonnos) puu

Valmistusvuodesta ei tietoa.

Piru, 1936, puu

Tupakkamiehen kotipiru, moniosainen: maha on piippuruuheiden säiliö ja tulitikut voi laittaa pääkoppaan.

Jalustoilla:

Seinäjoen sankaripatsas 1952, pronssipää

Seinäjoen sankaripatsaan aiheena Jauhiainen käytti sotilasta, joka painaa päänsä hiljaiseen kunnioitukseen tai rukoukseen toverinsa haudalla. Varsinainen patsas on vanhan kirkon alueella Rantapuistossa Törnävän kalmistossa, minne on haudattu 112 sankarivainajaa. Jauhiainen suunnitteli myös sankarihautausmaan järjestelyt. Galleriassa on siis esillä sankaripatsaan pronssinen pää. Kuva kokonaisesta teoksesta löytyy videoesityksestä.

Naisen pää (Kyllikki), 1946, pronssi

Esittää Oskari Jauhiaisen puolisoa, oululaista Kyllikki Jauhiaista (os. Hautajärvi) (1912-1999). Teos palkittiin kolmannella palkinnolla valtion taidekilpailussa.

Sisarukset 1946, pronssi

Veistoksessa on mallina Jauhiaisen ystävän, Reino Oravalan siskon lapset. Teoksessa yhdistyy elävän realistinen tyyli ja ekspressionismille ominainen sulkeutuneisuus.

Musta vitriini:

Omakuva (malli 1945). Valettu pronssiin 1998

Oskari Jauhiainen kiinnitti 1940-luvun puolivälissä ja lopussa huomiota pienen veistoksillaan ja muotokuvillaan, joista Jauhiaisen Omakuvaa pidettiin mieleenpainuvimpana. Omakuvassa on suomalaiselle ekspressionismille tyypillistä sulkeutuneisuutta. Ensimmäinen palkinto valtion muotokuvakilpailussa.

Painijat, 1948, pronssi

Painijat poikkeaa huomattavasti Jauhiaisen muusta tuotannosta urheiluaiheen ja liikkeen vuoksi. Osallistui *Painijoilla* urheiluaiheiseen taidekilpailuun 1947, jossa pärjäsi hyvin.

Pallopoika, 1939, pronssi

Mallina on ollut Kalle Jauhiaisen (Oskarin velipuolen) poika Kalle Jauhiainen. Oskari oli pakottanut ”Pikku-Kallen” malliksi, mistä tämä kärsi kovin. Pojan kärsivä ilme ja ujo asento tulevat teoksessa hyvin esille.

Vauhtia, pronssiluonnos, 1953

Vauhtia on vauhdikas ja sulavalinjainen teos. Veistoksen kolme pääskystä on kuvattu aika pitkälle pelkistään ja yksityiskohtia karsien. Muihin 1950-luvun alun veistoksiin verrattuna teos on hyvin moderni, ja siinä on hyvin vahva horisontaalinen liikevaikutelma. Toteutunut teos sijaitsee Lahdessa Pikku-Vesijärvellä. Kuva teoksesta löytyy videoesityksestä.

Pikku Maija, 1940, pronssi

Pikku Maijan mallina ollut kiiminkiläisen talon palvelijan tytär.

Saunassa, 1971, pronssi

Oskari Jauhiainen osallistui *Saunassa* -veistoksellaan Helsingin taiteilijaseuran näyttelyyn 1971 ja Suomen Taideakatemia VIII kolmivuotisnäyttelyyn.

Äiti, 1940, pronssi

Kuvaa Oskari Jauhiaisen äitiä Greta Wilhelmiina (Kreetta ”Reetu” Miina) Heikintytär Huttua. Teoksen Jauhiainen teki välirauhan aikana 1940.

Harmaa vitriini:

Nainen, 1948, pronssi

Mallina ollut nainen oli Kyllikki Jauhiaisen työtoveri.

Veikko Vionojan muotokuva, 1940, pronssi

Taidemaalari Veikko Vionoja (1909-2001) oli Oskari Jauhiaisen opiskelukaveri Suomen Taideakatemiassa.

Vanhat vaeltajat, luonnos. Valettu vuonna 2001 vuonna 1984 tehtyyn muottiin.

Vanhat vaeltajat on muistomerkkilpailun voittanut monumentaalityö, jossa haettiin Muhoksen kunnalle muistomerkkiä. Kaikki Muhoksen kunnan kutsukilpailuun osallistuneet kuvanveistäjät olivat päätyneet lohiaiheeseen, ja Jauhainen voitti kilpailun omalla aiheellaan Vanhat vaeltajat. Toteutunut teos löytyy gallerian videoesityksestä.

Kyllikki, 1947, pronssi

Mallina vaimo Kyllikki Jauhainen.

Taidemaalari Tyko Sallisen hautamuistomerkkiluonnos, 1958, pronssi/puu

Tyko Sallinen (1879-1955) oli suomalainen ekspressionistinen taidemaalari. Hän oli Suomen uudemman taiteen murroskauden näkyvimpiä ja määräävimpiä hahmoja. Hänen ympärilleen syntyi Marraskuun ryhmä vuonna 1916. Jauhainen otti hautamuistomerkkiin aiheen Sallisen maalauksesta *Kilpajuoksu*.

Reino Oravala 1940, pronssi

Esittää Jauhiaisen tuttavaa, lääkäri Reino Oravalaa.

Paperintekijät, luonnos. Valettu vuonna 2002 vuonna 1968 tehtyyn kipsimuottiin.

Lopullinen teos on sijoitettu Tervakoskelle paperitehtaan pääportin edustalle. Teos on Tervakoski Oy:n paperitehtaan 150-vuotismuistomerkki, ja se esittää työryhmää käsivalmistustehtaalla. Toteutunut teos löytyy gallerian videoesityksestä.

Seinäjoen sankaripatsaan luonnos, 1952, pronssi

Tämä veistos on luonnos Seinäjoen sankaripatsaasta. Teos ei tällaisena toteutunut, vaan lopputuloksessa on vain yksi sotilas. Lopullinen julkinen veistos näkyy gallerian videoesityksessä.

Merenneito-luonnos v. 1966-1967, valettu pronssiin 1999

Teos ei ole toteutunut.

Anja Juurikkala:

Oskari Jauhainen 1913–1990, 1990, pronssimitali

Oskari Jauhiaisen oppilaan, kuvanveistäjä Anja Juurikkalan tekemä pronssimitali Oskari Jauhiaisesta. Toisella puolella on kolmen pääskysen ryhmä *Vauhtia* -teoksen innoittamana.

TEHTÄVÄMONISTEIDEN VASTAUKSET OPETTAJALLE

Anja Juurikkalan perusnäyttely:

1. –
2. Esim. hirvi, lehmä, kirahvi, seepra, mursu, norsu, aasi, kala, rapu, kilpikonna, meduusa, kukko, kana, kameli, leijona jne..
3. Ahven, made, hauki, kampela (järjestys ylhäältä alas)
4. –

Oskari Jauhiaisen näyttely:

1. Puu, pronssi
2. Esim. totinen, vakava, pohdiskeleva, mietтелиäs jne..
3. –
4. Puuveistoksista karhu ja kärpät, pronssiveistoksista pääskysel, lohet ja hevoset
5. Kumara asento, malttamattomuuden tunne, katse kohdistettu alaviistoon jne. Voi pohtia miten itse toimii, kun on ujona tai ei haluaisi tehdä jotain. Voidaan myös yhdessä näytellä ujoa.
6. –